

פרוטוקול מס' 146

מישיבת ועדת הכנסת, מיום ג', ט"ז שבט
תשל"ב (1 בפברואר 1972), בשעה 8.30.

נכחו:

חברי הוועדה:

י. ישעיהו-שרעבי - היו"ר
י. זבון
א. רוזיאל-נאור
א. הדאל
א. עופר
א. אנקוריון
י. רפאל
י. נחושתן
ס. נסים
י. גולן
ס. שחל
ד. ארזי
צ. ציסרמן
ס. ידיד
ג. פת
י. בן-סא"ר
ש.י. גרוס

מזכירים:

ח. ליאור - מזכיר הכנסת
גב' ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת
א. בר-זכאי - משרד המשפטים
ג. בר-יוסף - חשב הכנסת

מזכירת הוועדה:

ס. ברפי

רשם:

א. טידי

ערעור על החלטת היושב-ראש והסגנים בענין הצעה זחופה
לסדר-היום

סדר-היום:

ערעור על החלטת היושב-ראש והסגנים בענין הצעה דחופה לסדר-היום

אני פותח את הישיבה.

הינ"ר י. ישעיהו-שרעבי:

לפי תקנון הכנסת עלינו להתחיל את הישיבה בבירור של ערעור על החלטת היושב-ראש והסגנים בענין הצעה דחופה לסדר-היום שנדחתה על-ידי היושב-ראש והסגנים. למעשה יש שני ערעורים בנושא אחד.

המערער הראשון הוא חה"כ מאיר אביזוהר,

והוא כתב אלי, לאמור:

"הרשה נא לי לערער בפניך ובפני ועדת הכנסת על החלטת הנשיאות שלא להכיר בדחיפות הצעתי לסדר-היום על פקיעת תוקף כהונת הרבנות הראשית". אני מודע להתלכסויות במסמלה בנושא זה, אולם לעניות דעתי מחובתה של הכנסת למנוע חלל ריק בחוק, הנוגע ישירות לאזרחים רבים בתחומים שהם מהחשובים בחייהם. חובת הכנסת לקרוא את המסמלה לסדר, וביכולתה גם לנקוט, מיזמתה היא, צעדים מזורזים לסתימת הפער החמור שהתהווה בחוקיות של פעולת הרשויות הרבניות בישראל.

הערעור הבא הוא של סיעת גח"ל, והוא חתום

בידי חברי הכנסת רזיאל-נאור ואברמוב. לשונו:

סיעת גח"ל הגישה הצעה דחופה לסדר-היום

על הנושא: "המצב ברבנות הראשית".

בישיבת היושב-ראש והסגנים נדונה

דרישתנו וההצעה לא הוכרה כדחופה.

בזאת אנו מערערים על החלטת היושב-ראש

והסגנים ומבקשים שוועדת הכנסת תדון בדחיפות בערעור הנ"ל.

אני מסער שחה"כ רזיאל-נאור תרצה לנסך

את הערעור.

שניים מחברי סיעת גח"ל בוועדה זו, חה"כ

א. רזיאל-נאור:

זיסרמן ונסים, אינם יכולים, לדעתם,

להשתתף בהצבעה. על כן ביקשתי שני חברים אחרים מהסיעה שיורשה להם לאכנס ולהצביע.

שנית, חה"כ אביזוהר ביקשני להיות טוענת

גם בשמו, מפני שהוא אינו יכול להיות הבורקד כאן.

לגופו של ענין. הכל יודעים מה המצב.

המצב הוא כזה, שהלילה בחצות פקע תוקפה של הרבנות הראשית ונוצר מצב בו אין רבנות ראשית במדינת ישראל. הדבר יוצר גם חלל מבחינה חוקית, מבחינת החקיקה וכיוצא בזה, אבל מה שיותר חמור, לפי דעתי, זה הבזיון שבדבר. בדברי ההסבר שכתבנו ליושב-ראש והסגנים נימקנו בפירוט, שאנו מגישים את הצעתנו הדחופה לסדר-היום כדי למנוע בזיון וקצף. אני חושבת שביטוי זה ממצה את כל הענין בשלימותו - כדי למנוע בזיון וכל הדברים הנובעים מכך.

אילו היתה קשורה הקמת בית-דין כלשהו

לתאריך מסויים, ולא היו מצליחים - מסיבות שאינני רוצה לעמוד עליהן - להקים אותו עד אותו תאריך, והיה נוצר מצב ששופטים או דיינים סכ"ל סוג שהוא כביכול אינם קיימים, או אין להם כל סמכות חוקית לפעול, היו בוודאי נחלצים לעשות דברים שימנעו בזיון בית-המשפט או בית-הדין.

אני חושבת שכבוד של הרבנות הראשית חייב להיות חביב עלינו לפחות ככבוד בית-המשפט והשופטים. כדי למנוע מצב זה, אשר גם מביא לחלל ריב, ויגם פוגע בכבוד הרבנים הראשיים וברגשותיהם של אזרחים רבים, מכל הבחינות היה צריך לקבל את ההצעה הזאת לסדר-היום כדחופה, ונעלם ממני איך אפשר היה לומר, עניין זה אינו דחוף, כאשר יודעים שכבוד שעות אחדות תיפול הכרעה.

עם כל הכבוד אני מערערת על החלטה זו של היושב-ראש והסגנים ומבקשת מוועדת הכנסת לדון בדבר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

סגן יושב-ראש הכנסת, חה"כ יצחק נבון, יצחק נבון, יושב-ראש ועל הערעור בשם היושב-ראש.

י. נבון:

בדרך-כלל, בדיונים כאלה מושמעים נימוקים שונים בעד עו נגד הדחיפות. במקרה הנדון הוויכוח לא היה מסושך והיתה הצבעה. הנימוק שהושמע היה: אילו הועלו ההצעות האלה שבוע מראש, לקראת סיום תקופת הכהונה של הרבנים הראשיים, הרי בכך צעד שיכול היה, אולי, למנוע דבר מסויים. אתמול בצהריים עמדו בפני מצב של עובדה מוגמרת: תוקף הכהונה פוקע בחצות, הדבר כבר נעשה ואין מה להועיל. כיוון שכך סברנו, שאם ניתן עוד שבוע ימים, ויסיים אלה יהיה משא ומתן, אם יתברר שעד יום שני הבא לא חלה שום הכרעה, הרי שאפשר יהיה להביע את הצעה דחופה לסדר-היום, ולא - ביום שני הבא.

א. הראל:

אנינו יודע אם התקנון מאפשר לקיים דיון בעקבות הצעות כאלה, אך צם ללא קשר לערעורו של חה"כ יצחק נבון להשמיט את דעתי בעניין זה.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

בדרך-כלל לגבי ערעור יש להסתפק בזה שהמערער סגמק, המשיב משיב והוועדה מצביעה. עם זאת, אף פעם לא מנענו הערות קצרות.

אני מבקש שנדים כנס לכבוד בחירתו של חברנו לוועדה, סגן יושב-ראש הכנסת, חה"כ יצחק נבון, ליושב-ראש נשיאות הוועד הפועל הציוני - תפקיד שהוא ראוי לו וגם מכבודו. אנו מאחלים לו הצלחה.

א. עופר:

הצעה לסדר: אני מציע לאפשר לחה"כ הראל להגיד את דברו, בייחוד שהיו שני ערעורים, ואחר-כך להצביע.

י. רפאל:

הצעה לסדר: עד כמה שאני זוכר, בהזדמנויות כאלה אנחנו מחליפים דברים.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

יכולים להיות חלופי דברים קצרים; אבל לערוך דיון כללי - כל ענין הדחיפות מאבד מערכו.

א. הראל:

בלי כל קשר עם זה שנתבקשתי על-ידי חה"כ סאיר אביזוהר לנסק את הצעתו ברצוני להשתתף בדיון, מפני שבמקרה השתתפתי גם בדיוני ועדת הפנים באופן נוסא, וזכור לי שכאשר ביקש שר הדתות לדחות את הבחירות לרבנים הראשיים ולהאריך את כהונתם הוא התחייב במפורש שזו תהיה הדחיה האחרונה והארכת הכהונה האחרונה. מסיבה זו נמנעתי מלהערים קשיים בוועדת הפנים, למרות שהייתי נגד דחיה נוספת, ואצי מניח שכך נהגו גם חברים אחרים בוועדה.

הנושא הזה לא הגיע הפעם לערעור הפנים מפני שהוא נדון עתה בממשלה. אני חושב שהוא חייב לחזור לכנסת באופן הדחוף ביותר. גם מבחינת האינטרס של הרבנות הראשית וגם מבחינת השמירה על

זכויות האזרחים. משום שאם אין תוקף לרבנות הראשית אינני יודע אם אנשים לא נפגעים סכך. בכל אופן, המדינה איננה יכולה להיות בסכך בן מדפר החוק באופן ספורש. זה מסש בלתי אפשרי והכנסת איננה יכולה להסכים לקף.

טענת נשיאות הכנסת, כפי שהושמעה מפי הא"כ יצחק נבון, איננה מתקבלת על דעת. אם כבר אחרו את המועד - האם צריך להסתין עד אין סוף? אני חושב שיש נימוקים רציניים ביותר לקיים דיון בכנסת - ומיד. אולי הדיון בכנסת יסייע לממשלה או לקואליציה להגיע לקדי הסדר. קיימנו דיונים בעיצומן של שביתות, בין היתר כדי לסייע להפסקתן.

אני מציע לקבל את הערעור, ולא סתוך התנצחות אלא משום שהענין חיוני ביותר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
לשם סילוק אי-הבנה מאלה שאולי אינם בקיאים בענין: כל בתי-הדין מטשיכים לפעול כסדרם מכוח החוק ומכוח תפקידם, ואין שום בעיה שנוגעת להם.

י. רפאל:
פועלים - אך בלי הנשיא.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
כל מה שנוגע לאזרחים הוא בסדר גמור. אין סגע בין האזרחים לבין הרבנות הראשית אלא בתחום ההלכה, כגון כשרות, שמירת השבת וכו' (י. רפאל: זה לא מדוייק). ובענינים אלה פועלת הרבנות הראשית מכוח סמכותה הדתית. המדובר הוא בבחירות או לא בבחירות. כאשר דנים על דחיפות הצעה לסדר-היום רצוי שהתמונה תהיה ברורה. דיינים אין סמנים כל שבוש, ולפעמים יכולה לעבור מחזית השנה או שנה בלי שימונו דיינים. נדע מה הם הדברים שהאזרחים תלויים בהם בקשר עם בחירות אלה, כדי שעל פי זה נצריך את הדחיפות.

י. רפאל:
אני חושב שהפורום הזה אינו פורום לדיון לגופו של ענין. לכן אינני רוצה להתייחס לדברים שאמר היושב-ראש. אתייחס לצד הפורמלי בלבד.

מתנהל משא ומתן במסגרת הממשלה. זה איננו נוגע לכנסת. לגבי הכנסת זה לא קיים. נוצר מצב של פגיעת הסמכות החוקית של הרבנות הראשית, והמנ"ש הפאנהל, כאמור, אינו יכול להיות נימוק לאי-דיון בכנסת.

הנימוק השני שהביא סגן יושב-ראש הכנסת: הדבר כבר נעשה, כלומר, תקופת הכהונה כבר פקעה. גם נימוק זה איננו תופס. בניח שפורצת שביתה; האם אנחנו דנים רק לפני שפורצת שביתה או גם לאחר שהיא פרצה, במטרה להפסיקה? האם זה לכבוד המדינה שענין זה יימשך ללא סוף? נכון שהמצב הזה כבר קיים, אבל אולי הכנסת תפסיק זאת סחר, במסכותה.

א. עופר:
מדוע שר הדתות איננו גומר עם זה?

י. רפאל:
אמרת שאינני רוצה לדבר לעצם הענין, משום שלא זה הפורום.

אני תמיד משתדל להאזין לנימוקי יושב-ראש הכנסת, כאשר לא מכירים בדחיפותה של הצעה לסדר-היום מטעמים פורמליים או חוקיים. היום שמענו נימוק פוליטי לאי-הכרה בדחיפות. לדעתי, אין זה נימוק תופס. לפי כל המקובל אצלנו, זו הדוגמה הטובה ביותר של הצעה דחופה לסדר-היום.

צ. צימרמן:
שלוש הערות עובדתיות. א) בחוק הרבנות הראשית אין רציפות, בניגוד לסוסדות אחרים, שם היא קיימת. ב) יש סמכויות הנתונות לרבנים הראשיים, אשר בגלל העדר הרבנים עלול להגרם נזק לציבור. למשל: בענינים כמו ביגמיה ועוד.

ג) אנושא לגופו של ענין נדון בוועדת

הפנים של הכנסת.

אני האחרון לערער על כך שסיעה יכולה להחליף חברים בוועדה לשם הצבעה. אולם אם הודיעו לנו בראשית הישיבה שה"כ ציטרמן איננו משתתף בדיון - הוא לא צריך להשתתף בדיון.

א. אנסוריון:

הנדעתי שהוא איננו משתתף בהצבעה.

א. דזיאל-נאור:

אם הוא משתתף בדיון - אינני יודע איך יכול חבר אחר מסיעתו להשתתף בישיבה. כדי למנוע אי-הבנה: אינני מערער על עצם התלופין.

א. אנסוריון:

אינני רואה בזה שום דופי. מה גם שבסעיף 78 לתקנון נאסר, שוועדה קבועה רשאית להזמין, ללא זכות הצבעה, חבר איננו שאיננו חבר הוועדה. נניח שהוא איננו חבר הוועדה, הזמנו אותו, השמיע דעתו - ואיננו מצביע.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אני מציע למחוק מהפרוטוקול את דברי שה"כ ציטרמן - אם יש ערעור על נכחותו.

י. רפאל:

אינני מסכים.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

ברצוני להתייחס להערת הה"כ אנסוריון, משום שעלול להווצר תקדים. שני חברי כנסת נזכחים בישיבת הוועדה, בתור חברי הוועדה הזאת, והם מודיעים שלא ישתתפו בהצבעה.

י. ארזי:

הם כבר עזבו.

י. רפאל:

כאשר מגיעים להצבעה הם יוצאים ובמקום באים שני חברים אחרים שהם כן יצביעו.

י. ארזי:

כתקדים נראה לי הדבר מאד לא-בדאי.

על הצווא הזו אפשר להתווכח. לבטרי בנפרד - ללא קשר בדחיפות ההצעות לסדר-היום.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אנחנו נצביע עתה האם לקבל את הערעור

או לדחותו.

ה צ ב ע ה

בעד קבלת שני הערעורים - 8

נגד - 6

הוחלט: לקבל את הערעורים ולהכיר בדחיפות ההצעות לסדר-היום.

ברצוני להודיע שבמנעתי בהצבעה.

י. גולן:

בסדר לי שהיו חולקים על כך שנטלתי חלק בוויכוח. ברצוני להבהיר שבדברי לא הבעתי כל עמדה אלא ציינתי שלוש עובדות לידיעת חברי הוועדה.

י. ציטרמן:

אם סיעה מודיעה בראשית הישיבה ששני חברים מסויימים סייצנים אותה באותה ישיבה, במקום שניים אחרים - האם יכולים להיות חלופים חוזרים במהלך הישיבה? אינני רוצה לעורר בעיות, אבל מצאתי לנכון לשאול את השאלה הזאת.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אני מציע להסתפק בזה ולסיים את הישיבה.

צריך להחליט לאיזה ועדה להעביר את
חוק המושבים.

י. בן-טאיר:

בישיבה אחרת. היום מיצינו את סדר-היום.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 9.15.